

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

Y.Koot

BEL/IOT

Telefoonnummer +31235144283

koote@noord-holland.nl

1 | 8

Betreft: Voortgang uitvoering Motie RES Versnelling (230-2022)

Verzenddatum

25 JAN. 2023

Kenmerk

1968654/1968756

Geachte leden,

Uw kenmerk

Op 14 november j.l. is in PS de motie "RES versnelling" (M230-2022) aangenomen, waarin Gedeputeerde Staten worden opgeroepen om:

1. Gemeenten nog meer te ondersteunen en ontzorgen rond het vertalen van zoekgebieden naar realisatiegebieden (plus bijbehorende infrastructuur) en gezamenlijk vaart te maken met de uitvoering van de Regionale Energiestrategieën (RES'en),
2. Te verkennen op welke punten de provincie meer regie kan gaan nemen mocht de opgave echt niet gehaald worden,
3. Te onderzoeken of met 1 loket, waar integraal alle provinciale regels/beleid die voor een RES-zoekgebied of wind/zonproject gelden snel in beeld gebracht kunnen worden, een snellere afhandeling van vergunningaanvragen bewerkstelligd kan worden,
4. De bovenstaande punten inhoudelijk terug te koppelen aan Provinciale Staten.

Voortgang in de uitvoering van de motie

Wij gaan in deze brief in op onze voortgang in de uitvoering van de drie onderdelen van de motie. De brief beschrijft onze eerste stap in de uitwerking van de motie om met u te bespreken, conform toezegging van Gedeputeerde Stigter in PS 14 november 2022. Over de RES-voortgang, -actualiteiten en het RES-proces bent u recent per brief geïnformeerd (1909237/1909242).

Postbus 3007

2001 DA Haarlem

Telefoon (023) 514 3143

Ad 1. Meer ondersteunen en ontzorgen van gemeenten

In de motie wordt gevraagd om gemeenten nog meer te ondersteunen en ontzorgen rond het vertalen van zoekgebieden naar realisatiegebieden (plus bijbehorende infrastructuur) en gezamenlijk

Houtplein 33

2012 DE Haarlem

www.noord-holland.nl

Kvk-nummer 34362354

Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

vaart te maken met de uitvoering van de RES'en. Voordat we ingaan op aanvullende inzet, gaan we eerst kort in op wat we als provincie al doen in de uitvoering van de RES'en.

Wat doen we al in de uitvoering van de RES?

We ondersteunen en ontzorgen gemeenten al op veel fronten met regelingen en handreikingen naast onze rol als kennispartner en adviseur met betrekking tot zon, wind, beschermingsregimes, ruimtelijke kwaliteit en data. Ook is de provincie bevoegd gezag voor windparken tussen 5-100MW. Daarnaast financieren en faciliteren we het Programmabureau RES NHN en NHZ dat op haar beurt, vanuit een onafhankelijke positie, alle RES-partners ondersteunt in het RES-proces.

In de praktijk zijn we goed in gesprek met gemeenten, waterschappen en initiatiefnemers bij de uitwerking van RES-zoekgebieden. We kijken waar kansen liggen, maar ook waar uitdagingen liggen bijvoorbeeld op het gebied van landelijke of provinciale beschermingsregimes, een zorgvuldige ruimtelijke inpassing en de energie-infrastructuur. We werken daarbij nauw samen met de Taskforce Energie-infrastructuur waar het gaat om integraal programmeren en het zoeken naar slimme oplossingen op of buiten het net. De inzet van de taskforce ten aanzien van de RES'en is om te faciliteren in de tijdige aansluiting van zoveel mogelijk concrete projecten binnen RES-zoekgebieden, dan wel mee te denken in andere slimme oplossingen op of buiten het net.

Verder zijn we – om de uitvoering van de RES te versnellen – vanuit onze provinciale rol aan de slag op diverse fronten. Zo verkennen we ambtelijk de koppelkansen van de energietransitie-opgave met de opgaven die er liggen voor NNN en stikstof/landbouw. Te denken valt daarbij aan natuur inclusieve zonneparken waar bijvoorbeeld natuurherstel en/of waterpeilverhoging wordt gerealiseerd in voormalig veenweidegebied of verzilte landbouwgrond. Of aan wind- en/of zonneparken in gebieden waar een stikstofopgave ligt en waar mogelijk kansen ontstaan voor een duurzame alternatieve businesscase voor de agrarische sector. Ook ondersteunen we de inventarisatie die door de Land- en Tuinbouworganisatie in samenwerking met de Natuur en Milieufederatie gedaan wordt of er meer mogelijkheden zijn voor windenergie in agrarisch gebied naast de bestaande zoekgebieden.

Een belangrijke kans voor versnelling van realisatie van de opgave ligt in onze bestaande samenwerking met Rijkswaterstaat en gemeenten aan de OER-trajecten (Opwek Energie Rijksgronden). Dit betreft trajecten met een forse potentie voor opwek van met name zon. Inmiddels zijn alle rijkswegen in Noord-Holland aangemeld voor de OER. Daarnaast zetten we – samen met de RES-partners – in op een voorverkenning voor de zonne-atollen in het IJsselmeer als OER-traject

(met een potentie van 1.1 TWh extra opwekking van zonne-energie). We verkennen de potentie van energieopwekking langs provinciale wegen (OEP, Opwek Energie Provinciegronden). Dit aansluitend bij de inzet die al gedaan wordt om zelf energie op te wekken in het kader van energieneutraliteit van de provincie.

Hoe kunnen we gemeenten nog meer ondersteunen en ontzorgen?

De motie vraagt om gemeenten nog meer te ondersteunen en ontzorgen rond het vertalen van zoekgebieden naar realisatiegebieden en het 'gezamenlijk vaart maken'. Dit lezen wij als een aanvullende inzet vanuit het huidige gelijkwaardige partnerschap in de RES. 'Van zoekgebieden naar realisatiegebieden' vertalen we als het komen tot concrete projecten binnen de bestaande RES-zoekgebieden voor grondgebonden zon en wind uit de RES 1.0.

Onderstaande tabel geeft de fasering en daarmee status van de bestaande zoekgebieden aan. Een uitleg over deze fases is terug te vinden in de RES-monitors (NHN op p.32 en NHZ op p.40)

Fase	NH Noord	NH Zuid
1. NIET IN VOORBEREIDING	7	23
2. VERKENNING	30	38
3. PLANVORMING	5	6
4. ONTWERP	1	2
5. REALISATIE	0	1

Per ontwikkelfase is er andere inzet nodig welke ook nog eens verschillend is per zoekgebied (a) wind b) zon en c) wind en zon. Fase 1 en 2 vragen meer inventariserende denk- en doe-kracht, waaronder onderzoek. Terwijl fase 3 en 4 meer vragen aan proces- en projectmanagementcapaciteit. Voor zon heeft dit een meer gemeentelijk karakter en voor wind in veel gevallen een meer regionaal karakter. Daarnaast is het zo dat de verlangde ondersteuning bij gemeenten enorm verschilt. Dit zit hem in de verschillende soorten en groottes van zoekgebieden en schaalgrootte van de betreffende gemeenten c.q. beschikbare capaciteit op het onderwerp energietransitie. Maatwerk vanuit de provincie is wat nu nodig is om te versnellen.

Om te bepalen waar en hoe we extra inzet gaan leveren zien we een aantal criteria;

- In welke zoekgebieden maken we de meeste impact op versnelling uitvoering; impact kan zitten in de bijdrage aan het bod (technische en kwantitatieve potentie)
- In welke fase zit dat zoekgebied, welke inzet past daarbij;
- Wat is de specifieke behoefte van een gemeente en wat betekent dit voor de inzet;
- Spreiding inzet over gemeenten;
- Draagvlak voor versnellen/initiatief bij gemeenten;
- Zoekgebieden moeten vanuit provinciaal belang/beleid (bijv. beschermingsregimes en/of energie-infra) haalbaar zijn.

Als gevolg van bovenstaande criteria ontstaat er al een zekere selectie c.q. programmering van zoekgebieden waar de extra inzet zich op zou kunnen richten.

De volgende instrumenten zijn passend bij onze rol en de gevraagde versnelling vanuit het gelijkwaardige partnerschap:

- I. Onafhankelijke kwartiermaker wind en zon die gemeenten/initiatiefnemers ontzorgt en die bemiddelt;
- II. Ontwikkelteam waar experts met kennis/ervaring op gebied van met name project- en procesmanagement, ruimtelijke inpassing, vergunningprocedures zitten. Het ontwikkelteam kan deel uit maken van het zgn. provinciaal loket; (zie verder uitwerking punt 3 van de motie op pagina 6.)
- III. Versnelling vergunningprocedure wind vanuit bevoegd gezag rol; waaronder coördinatie-regeling
- IV. (laten) doen van langdurig, complex onderzoek en deze kennis voor gemeenten en initiatiefnemers ontsluiten; denk aan onderzoek natuur-inclusieve energietransitie en het voorkomen faunaslachtoffers windturbines.

Met het oog op het 'gezamenlijk vaart maken' hebben we bovenstaande instrumenten ambtelijk en bestuurlijk gepolst bij onze RES-partners. Over het algemeen genomen wordt de huidige inzet van de provincie al gewaardeerd; een extra inzet is welkom mits het gelijkwaardig partnerschap niet onder druk komt te staan.

Wij willen in gesprek met gemeenten en ophalen wat er wanneer nodig is om maatwerk te leveren. Er is nu een evaluatie lopende van de huidige provinciale ondersteuningsmaatregelen voor gemeenten op het gebied van de energietransitie. Deze resultaten betrekken we ook bij het verder vormgeven van de benodigde ondersteuning.

Ad 2. Meer regie als opgave echt niet gehaald wordt

In de motie wordt gevraagd om te verkennen op welke punten de provincie meer regie kan gaan nemen mocht de opgave echt niet gehaald worden. Daarbij maken wij graag een drietal noties:

- We lezen '*meer regie nemen*' zo, dat we een andere rol gaan nemen; van faciliterend naar meer activerend/sturend-mocht de opgave echt niet gehaald worden. Het eventueel meer regie nemen door de provincie ligt mogelijk gevoelig bij de RES-partners omdat we gelijkwaardige partners zijn in het RES-proces. Het nemen van regie vormt daarmee een afbreukrisico voor het RES-proces.
- Het is denkbaar een zekere gelaagdheid te hanteren in het nemen van meer provinciale regie, waarbij de samenwerking met de gemeente zo lang mogelijk wordt vastgehouden alvorens de provincie eventueel gebruik maakt van haar bevoegdheden uit de Wet Ruimtelijke Ordening zoals het aanwijzen van locaties voor wind- of zonne-energie (door middel van een provinciaal inpassingplan of projectbesluit onder de Omgevingswet). Deze werkwijze sluit aan bij het principe uit de Omgevingsvisie NH2050: '*lokaal wat kan, regionaal wat moet*'.
lokaal wat kan, regionaal wat moet'.
- Momenteel kan naar onze mening nog niet worden gesteld dat de RES-opgave niet gehaald wordt. Idealiter besluiten we met elkaar als RES-partners hoe en wanneer we bepalen dat de opgave niet gehaald wordt. Momenteel is in het RES-proces voorzien dat de volgende RES-monitor in Q4 2023 daarbij een belangrijk ijkpunt is. Hierin moet duidelijk worden of de gezamenlijke ambitie van 6,3 TWh nog steeds tijdig gehaald gaat worden. De daarvoor benodigde criteria moeten in de loop van 2023 bepaald worden en aansluiten bij de criteria die PBL/NP RES hanteren. Voor ons belangrijke criteria zijn bijvoorbeeld het tijdig kunnen vergunnen van windparken waarvoor wij bevoegd gezag zijn; deze moeten in 2025 vergund zijn om in 2030 te draaien.

Op welke punten kan de provincie meer regie nemen?

Voor onze eerste stap in de verkenning hebben we gesprekken gevoerd met een aantal andere provincies. Gelderland, Utrecht en Overijssel hebben al besloten om meer regie te nemen. Deze regie is met name gericht op het realiseren van (grootschalige) windparken al dan niet in combinatie met zon. Voor wind is de provincie bevoegd gezag tussen de 5 en 100 MW, wat een regierol logischer maakt. Bovendien leveren windturbines veel meer vermogen aan duurzame energie. Een belangrijk punt is ook de netcongestie; hoe meer de zon- en wind-opwek in balans komen, hoe efficiënter we gebruikmaken van de schaarse capaciteit op het elektriciteitsnet. Dit kan ook schelen in de maatschappelijke kosten voor de benodigde uitbreiding van het net.

De manieren waarop andere provincies meer regie nemen is wat verschillend maar een aantal instrumenten tekent zich af:

- Provinciale visie waarin verwoord staat wanneer en hoe de provincie deze regie gaat nemen. Dit kan in de vorm van een programma, beleid (zoals een update van het NH perspectief op de RES) of meer in de vorm van bijvoorbeeld een windladder waarin duidelijkheid wordt gegeven over de rollen/bevoegdheden maar ook wanneer die in werking treden. Dit is van belang in verband met transparantie en navolgbaarheid.
- Integrale verkenning van extra opweklocaties wind (en zon) waarbij gekeken wordt naar beschikbare energie-infra, ruimtelijke kansen, koppelkansen met andere opgaven zoals natuur, stikstof etc.
- PlanMER voor extra opweklocaties wind. Een optie daarbij is om in de planMER herijking RES, die in 2023 start en doorloopt in 2024, deze extra opweklocaties mee te nemen. Van belang is om te realiseren is dat een dergelijke integrale verkenning gevolgd door een planMER minimaal 1,5 jaar in beslag zal nemen.
- PIPs of Projectbesluiten om (extra) windprojecten alsnog tijdig gerealiseerd te krijgen

In Noord-Holland speelt ook nog het repoweren van bestaande oude windturbines; repoweren van oude windmolens met meer dan 10 procent hogere as-hoogte en/of grotere rotordiameter is nu alleen mogelijk in RES-zoekgebied. We zien dat er nu al vraag is vanuit diverse RES-partners, maar ook vanuit Rijkswaterstaat (OER) om repoweren buiten RES-zoekgebied mogelijk te maken. Onderzocht moet worden wat de consequenties daarvan zijn en hoe dit het best geborgd kan worden in de OV NH 2020/2022.

Een mogelijke keuze voor meer of andere (grootschalige) windlocaties betekent wel dat (grootschalige) windenergie ook buiten de huidige RES-zoekgebieden mogelijk gemaakt moet worden, bijvoorbeeld door nieuwe RES-zoekgebieden voor wind aan te wijzen bij een herijking van de RES 1.0. Dit vraagt een aanpassing van de huidige OV NH 2020/2022.

Ad 3. Provinciaal loket RES

In de motie wordt gevraagd om te onderzoeken of met 1 loket, waar integraal alle provinciale regels/beleid die voor een RES-zoekgebied of wind/zonproject gelden snel in beeld gebracht kunnen worden, een snellere afhandeling van vergunningsaanvragen bewerkstelligd kan worden'. Hieronder volgt een eerste verkenning van deze denkrichting.

Het provinciaal "loket" is een goede gedachte en zou kunnen bijdragen aan de gewenste versnelling, afhankelijk van de invulling, inbedding en

houding van het loket. Om RES-zoekgebieden van fase 1 (niet in voorbereiding) naar fase 2 (verkenning) en 3 (planvorming) te krijgen zou een loket ontwikkelgericht, proactief en naar de gemeenten toe moeten kunnen handelen. Echter, te allen tijde zal ook de provinciale rol van bevoegd gezag – waar het om wind gaat – maar ook onze meer algemene adviserende rol ten aanzien van ruimtelijke ontwikkeling (RO) en beschermingsregimes ingebed dienen te blijven binnen de provincie. Binnen de provincie fungeert de afdeling RO op dit moment al als een soort loketfunctie. Ook buiten de provincie bestaan er al loketten zoals het Servicepunt Duurzame Energie en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (voor bijvoorbeeld subsidievragen). Uitgangspunt is dat een eventueel provinciaal RES-loket niet voor verwarring zorgt bij de doelgroep.

Een belangrijke nuancering is verder dat het “loket” niet zal bijdragen aan versnelling in de wettelijke procedures. Mogelijk wel in de voorbereidingstijd hierop en de meer integrale afweging van provinciale belangen.

Hoe zou een provinciaal loket er uit kunnen zien;

Basis: Loket/Werkplaats

Hier vinden RES-partners en plannenmakers alle relevante informatie op 1 aantrekkelijke en makkelijke plek. Allereerst wordt gezocht naar een bestaand instrument of een bestaande online plek die kan worden uitgebreid/ verbeterd tot de gewenste werkplaats. RES-partners vinden hier in ieder geval:

- Alle relevante subsidies en stimuleringsregelingen;
- Links naar al het mogelijk relevante beleid;
- Alle mogelijk relevante ruimtelijke kaders en vergunningprocedures;
- Informatie met betrekking tot beschermingsregimes en andere provinciale belangen.

RES-partners kunnen bij de werkplaats op een makkelijke manier verzoeken indienen om bijvoorbeeld:

- Een QuickScan uit te laten voeren voor het zoekgebied;
- Hulp te krijgen bij de zoektocht naar perspectief voor maatwerk binnen zoekgebieden op basis van ruimtelijke kaders, bijvoorbeeld door de casus in te brengen bij het bestaande Provinciale Initiatieven Platform (PRIP).

Een loket – zoals hier geschetst – is al naar gelang de behoefte van het zoekgebied en/of de gemeente verder uit te breiden met onderstaande modules.

Uitbreiding: Werkplaats op locatie

Afhankelijk van de opgave van het zoekgebied, de context van de opgave en de behoefte van de gemeente wordt ten aanzien van ontwikkelfase 1 en 2 – zoekgebieden die nog niet in voorbereiding zijn en zoekgebieden in de verkennende fase – een gezamenlijke verkenning gedaan naar de (on)mogelijkheden en draagvlak voor het perspectief van het zoekgebied. Hier is een ontwikkelteam binnen de provincie een mogelijk instrument voor. Een dergelijk team bestaat uit experts met kennis en ervaring voor het ontwikkelen van wind- en zonneparken. Een aantal zaken die dit team zou kunnen aanbieden zijn:

- Het faciliteren van versnelling d.m.v. werkatelier;
- Het betrekken van een inhoudelijk adviseur of bijvoorbeeld en projectmanager;
- Het maken van een grondige analyse van de ontwikkelopgave.

Wij willen in gesprek met gemeenten ophalen op welke manier een Provinciaal loket tot versnelling kan leiden. Van belang is om ook goed aan te sluiten bij de loketfunctie die er nu al is vanuit onze algemene adviserende rol ten aanzien van ruimtelijke ontwikkelingen, maar ook andere loketten zoals het Servicepunt duurzame energie. Hierbij moet ook in beeld gebracht worden welke extra ambtelijke capaciteit nodig is en hoe daarin wordt voorzien.

Tot slot

De bovengenoemde ondersteuning aan gemeenten om tot een versnelling van de huidige zoekgebieden te komen – inclusief het loket/werkplaats – wordt in samenspraak met de RES-partners verder uitgewerkt. Wij zullen u nader informeren over de verdere voortgang via de Voortgangsrapportage RES. Deze verwachten wij u in maart toe te sturen. Desgewenst is de portefeuillehouder bereid om een toelichting te geven in de commissie RWK.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk